

FANTAZIYA JANRI NIMA?

Xasanova Qunduzxon Otajon qizi
O'zbekiston Milliy universiteti Xorijiy
Filologiya o'qituvchisi
Tel: +998934462798
e-mail: xasanova.2024@internet.ru

Annotatsiya: Fantaziya janri - xayoliy olamlar, mavjudotlar va sehrli sarguzashtlar bilan to'la adabiyot shaklidir. U qadimiy mifologiyalardan tortib, zamonaviy romanlar va filmlarga qadar rivojlangan. Ushbu janrning asosiy xususiyatlari xayoliy olam, qahramonlar, mavjudotlar va qiyinchiliklarni o'z ichiga oladi. Fantaziya asarlari inson tasavvurining cheksiz imkoniyatlarini ochib berib, ichki kurashlar va ijtimoiy mavzularni muhokama qiladi. Bugungi kunda, fantaziyaga oid adabiyot nafaqat kitoblarda, balki kino va video o'yinlarda ham ommalashmoqda.

Kalit so'zlar: Fantaziya janri, xayoliy olamlar, mavjudotlar, sehr va tasavvur.

Fantaziya janri insonning tasavvur va ijodkorlik chegaralarini kengaytiruvchi bir san'at shaklidir. U o'z ichiga sehr, mavjudotlar, alohida olamlar va xayoliy sarguzashtlarni oladi. Fantaziya janri, shuningdek, tarixiy, mifik va ilmiy fantastika elementlarini birlashtirishi bilan ajralib turadi. Bunday janrlar o'zlarining maxsus xususiyatlari, qadriyatlarini va mazmunlari bilan bir-biridan farq qiladi. Keling, fantaziya janrining mohiyati, tarixi va o'ziga xos jihatlarni batafsil ko'rib chiqamiz.

Fantaziya janrining ildizlari qadimgi mifik hikoyalarga borib taqaladi. Misol uchun, grek mifologiyasi, nordik afsonalari va boshqa ko'plab xalqlarning xalq hikoyalari fantastik unsurlarga boy bo'lgan. Bunday asarlar odamlar uchun o'ziga xos qiziqish va tasavvur manbai bo'lgan. O'rta asrlarda eposlar va romanlar shaklida yozilgan asarlar ham fantastik elementlarga ega edi.

XIX asrning oxiriga kelib, fantastik adabiyot yanada rivojlanib, yozuvchilarning ijodida muhim o'rin egallay boshladi. Bu davrda Edgar Allan Poe, H.G. Wells va J.R.R. Tolkien kabi yozuvchilar fantastika janrini yangi darajaga olib chiqishdi. Tolkienning "Hobbit" va "Uzuklar hukmdori" asarlari zamonaviy fantastik adabiyotning asosiy poydevorlarini yaratdi.

Fantaziya asarlari nafaqat o'qish uchun qiziqarli bo'lib qolmay, balki ko'plab foydali jihatlarni ham taqdim etadi. Fantaziya asarlari tasavvur qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi. O'quvchilar xayoliy olamlarni kashf etar ekan, o'z ijodiy fikrlashlarini kengaytirishadi. Bu nafaqat yozish, balki muammolarni hal etish va yangi g'oyalarni rivojlantirishda ham foydali bo'lishi mumkin.

Fantaziya janrida qahramonlarning ichki kurashlari, hissiyotlari va o'zgarishlari tasvirlanadi. Bular o'quvchilarga empatiya rivojlantirishga yordam beradi. O'ziga xos muammolar va qiyinchiliklar bilan yuzma-yuz kelayotgan qahramonlarni ko'rish, insonlarning o'z his-tuyg'ularini yaxshiroq tushunishlariga yordam beradi.

Fantaziya asarlarida qahramonlar ko'pincha o'z maqsadlariga erishish uchun qiyinchiliklar bilan kurashadilar. Bu o'quvchilarga hayotda qiyinchiliklarni yengib o'tish va o'z maqsadlariga intilish zarurligini anglatadi. Bu o'z navbatida motivatsiya va kuch beradi.

Ko'plab fantastik asarlar do'stlik va hamkorlikning ahamiyatini ta'kidlaydi. Qahramonlar o'z maqsadlariga erishish uchun birlashishlari va bir-birlariga yordam berishlari kerak. Bu o'quvchilarga haqiqiy hayotda ham jamoaviy ish va dostlikning qadrini bilishga yordam beradi. Fantaziya janri ko'pincha zamonaviy muammolarni, ijtimoiy adolatni va inson huquqlarini muhokama qiladi. Bu asarlar o'quvchilarni jamoatchilik masalalariga e'tibor berishga undaydi va ijtimoiy o'zgarishlarga ilhom berishi mumkin. Fantaziya asarlari, shuningdek, stressni

ILM FAN YANGILIKLARI KONFERENSIYASI

30-SENTABR

ANDIJON, 2024

kamaytirishda yordam beradi. Hayotdagi qiyinchiliklardan uzoqlashib, xayoliy olamlarga sayohat qilish, odamlar uchun dam olish va stressdan xalos bo'lish imkonini beradi. Bu ruhiy salomatlik uchun foydali bo'lishi mumkin.

Fantaziya janri asosiy jihati – bu o'ziga xos, xayoliy olamlarning yaratilishi. Ushbu olamlar ko'pincha bizning kundalik hayotimizdan farq qiladi va ularda o'ziga xos qoidalar va qonunlar mavjud. Yozuvchilar bunday olamlarni yaratishda o'z tasavvurlaridan foydalanadilar.

Fantaziya janri inson tasavvurining cheksiz imkoniyatlarini o'z ichiga oladi. U bizni yangi olamlar, xayoliy mavjudotlar va qiziqarli sarguzashtlar bilan tanishtiradi. Fantaziya asarlari orqali biz nafaqat boshqa olamlarni kashf etamiz, balki o'z ichimizdagi qahramonlik, jasorat va umidni ham topamiz. Shunday ekan, fantaziya janri, nafaqat o'qish yoki ko'rish uchun, balki o'zimizni qayta kashf etish uchun ham muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Tolkien, J.R.R. The Lord of the Rings. – London: Allen & Unwin, 1954-1955. – 1216 p.
2. Lewis, C.S. The Chronicles of Narnia. – London: Geoffrey Bles, 1950-1956. – 800 p.
3. Rowling, J.K. Harry Potter and the Philosopher's Stone. – London: Bloomsbury, 1997. – 223 p.
4. Gaiman, Neil. American Gods. – New York: HarperCollins, 2001. – 465 p.
5. Pullman, Philip. His Dark Materials. – London: Scholastic, 1995-2000. – 1020 p.
6. Campbell, Joseph. The Hero with a Thousand Faces. – Princeton: Princeton University Press, 1949. – 416 p.
7. Zipes, Jack. The Irresistible Fairy Tale: The Cultural and Social History of Fairy Tale. – Princeton: Princeton University Press, 2012. – 272 p.
8. Tolkien, J.R.R. The Hobbit. – London: George Allen & Unwin, 1937. – 310 p.
9. Attebery, Brian. Strategies of Fantasy. – Bloomington: Indiana University Press, 1992. – 240 p.
10. Farah, H. Fantasy Literature: An Overview. – New York: Routledge, 2014. – 368 p.